

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vákár L. könyv- és papírkereskedése Csikszereda, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.
— Telefon hívószám 20. —

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. ÉLTHES GYULA

Megjelenik minden szerdán.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor. (Külföldre 16 K.)
Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor.
Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottak
Kéziratok nem adatnak vissza.

A hadikárok megtérítése.

Csikszereda, szeptember 18.

Az ellenségtől sujtott erdélyi vármegyékben és azok között is legfőképpen Csikban, kétségtelenül a hadikárok megtérítése foglalkoztatja érdekelteket. Remény és csalódás váltakoznak egyik napról a másikra és az élet nehéz gondoljai, csaknem ideges türelmetlenséggel, keserű panaszokat hoznak felszínre mindenütt.

Az utóbbi időben a fővárosi sajtó is több ízben szót emelt az erdélyi károsultak érdekében. Dr. Bocskor Béla nyug. vármegyei tiszti főügyész „Az Ujság”-ban nyílt levelet intézett a kormányhoz, rámutatva a szomorú évfordulón arra, hogy a hadikárosultak — tekintve a tisztviselők és nyugdíjasok félévi fizetésének előleges segélyképpen történt kiutalásától, — még segélyezésben egyáltalában nem részesültek. Másnap az „Az Ujság” vezető cikkben mutatott rá a segélyezés gyorsaságának nagyfontosságára és a fővárosi sajtó nemtörődömiségére, amely az erdélyi vármegyék kiűritésekor a menekültek ügyét meleg érzéssel és hazafias lelkesedéssel karolta fel, de később ellankadt és a károsult erdélyieket magukra hagyta.

Sümei Vilmos, a gyergyószentmiklósi kerület országgyűlési képviselője, a napokban a parlamentben tárta fel a károsult székelyek kétségbeesztő helyzetét, sürgetve a kártérítési segélyek mielőbbi folyósítását.

E legutóbbi eseményekkel kapcsolatba hozható Ugron Gábor belügyminiszternek a petrozsényi küldöttség előtt tett és a Csiki Lapok múlt heti számában ismertetett nyilatkozata, mely reményt és bizalmat keltett legérzékenyebben sujtott vármegyénk károsultjai között. A belügyminiszter kijelentette, miszerint belátja, hogy a kártérítés ügye nem odázható el a hadikárfeltevő bizottságok működésének hosszadalmas befejezéséig. Ez okból külön bizottságokat küld ki a helyszínére és e bizottságok jelentéseinek beérkezése után, a kártérítési segélyeket hadikárosultaknak haladéktalanul ki fogja utalni, annyival is inkább, mert a fedezet már rendelkezésére áll.

Ez az első nyilatkozat legilletékesebb helyről, melyet megnyugvással és teljes bizalommal fogadtak. A belügyminiszter ismeri a székelyek bajait, e

nyilatkozat mindenképpen méltó a nagy név viselőjéhez.

Sajnos, sokáig nem örvendhettünk e nyilatkozatnak sem, mert az Apponypárt egy félhivatalos közleményében ismertette Wekerle miniszterelnöknek azokra a parlamentben elmondani szándékolt interpellációkra adott választát, amelyeket a miniszterelnök kérésére interpellálók a pártkörben mondtak el és amelyekre a miniszterelnök ugyanott nyomban válaszolt. Ezek között szerepelt az erdélyiek kártalanítása is, melyre Wekerle miniszterelnök kijelentette, hogy a kártalanítás kérdését: *kölcsönök nyújtásával és szerzésével óhajtja keresztülvinni.*

E pillanatban nem tudjuk, de nem tartjuk lehetetlennek, hogy e két illetékes helyről elhangzott, azonban egymással ellentétben állónak látszó nyilatkozat a sajtó által nem helyesen adott vissza. A miniszterelnök nyilatkozatát ugyanis nem tartjuk kártalanításnak, míg a belügyminiszter határozott és kedvező kijelentést tett arról.

A mi vidékünkön, a törpe- és kisgazdaságok, a kisexistenciák igazi házában, nem üznek olyan produktív foglalkozást, hogy egyedül kölcsönök nyújtásával pótolni lehetne a károkat és helyreállítani a normalis gazdasági élet rendjét. A hadikárok Csikvármegyében legtöbb esetben olyan megsemmisítőek, hogy a normalis gazdasági életet a legkisebb existenciáknál csak a megállapított hadikárösszegbe betudandó segélyezéssel lehet helyreállítani. Sajnos, vármegyénkben ez osztályhoz tartozik legtöbbje.

Nagyobb gazdasági erőt képviselő hadikárosultaknál helye lehet a hosszulejáratu kamatmentes államkölcsönnek, de csak ott, ahol arra kellő fedezet van, mert nem lehet kétséges, hogy a kölcsön csak ott lehet produktív és realis, ahol megvannak annak személyi és anyagi garanciái is.

A kártérítési segély mellett szól az igazság, mert amíg mi évszázadok óta ki voltunk és vagyunk téve az ellenség pusztításainak, addig az ország belsejében, főképpen a most folyó világháboruban, nagy vagyonok keletkeztek. A közteherviselés eivéből folyik tehát, hogy az ország e részét sujtó teher arányosan viseltessék az ellenségtől mentesült állampolgárok által.

E kérdés elintézése teljesen független a pártpolitikától, sőt veszélyes volna annak gondolata is. Minden erős magyar

nemzeti politikát folytató kormányának kötelessége Erdély magyarságának és keleti végvárának, a székelységnek megerősítése. A kártérítés kérdése elsőrangú magyar nemzeti politika, mert a mindig elhanyagolt székelység a most ért szerencsétlenségből a kormány hathatós anyagi támogatása nélkül nem tud erőre kapni és védekezni a dákó-román irredenták ellen, amint ezt eddig tette.

Vitézségünkkel a harctereken megmutattuk, hogy a monarchia legmegbízhatóbb oszlopai vagyunk. Míg véreink, a híres 82-ösök életüket áldozták, itt hon ránk tört a hitvány ellenség és fel-dulta elhagyott tűzhelyeinket. Ó Felsőge több ízben kitüntetett legmagasabb látogatásával és meggyőződött a kártérítés szükségességéről. Jellemzésül említjük fel, hogy legutóbbi látogatása alkalmával, mikor meglátogatta a frontunkon küzdő 82 ösöket, egyik vitézünk Ó Felsőge kérdésére, hogy mi lenne az óhaj-tása, azt felelte: Felsőge, egyetlen óhaj-tásom, hogy fizessék meg otthonmaradt családomnak az oláhok okozta kárait. Én magam szívesen küzdök mind halál-ig.

Ez a katona kifejezte mindnyájuknak legforróbb óhaj-tását. Míg ő fegyverrel kezében védi a hazát, féltő gondal és a legnehezebb aggodalmakkal tekint tönkrement hazája és a megélhetéssel küzdő övéi felé.

Igen soknak házát és összes gazdasági épületeit, minden ingósággal együtt, felperzselt az ellenség és most a szomszédok szivességéből sok gyermekes családok szoronganak egy-egy kis szobában, kétségbeesve a küszöbön levő tél miatt. Nincsen meleg ruha, nincsen tűzifa, nincsenek meg a megélhetés leg-elemibb feltételei. Ezek a szerencsétlenek még nem kaptak egy fillér segélyt, bár egy évnél több idő telt el a betörés óta. Ha már nem kaphatnak nagyobb összegű kártérítési segélyt, legalább a hadbavonultak családjaihoz hasonló külön segélyeket folyósítsanak, melyből ruhát, élelmiszert és lakást szerezhetnek. *Bis dat, qui cito dat!*

A Wekerle kormány bemutatkozása.

A képviselőház szerdai első ülésén Wekerle miniszterelnök elmondotta nagy érdeklődéssel várt programját, amelynek legfontosabb és legkiemelkedőbb része a választójog mellett való nyílt hitvallás volt. Wekerle egyébként gazdag és nagykonceptióju programjában kiterjeszkedett az aktuális politikai kér-

désekre s a nagy tetszés, amely beszédét kísérte, bizonyítja, hogy a király beléje helyezett bizalma a parlamentben is élénk viszhangot keltett.

A miniszterelnök nagyhatású programbeszédében többek között kijelentette, hogy a politikai helyzet és az előző kabinet programja változatlan maradtak. A választójog egyetlen létalapja a kormánynak, amely ezzel áll, vagy bukik. A demokratikus reformot a napirendről levenni nem lehet. Bizik benne, hogy a választójogot a parlamentben sikertől megoldani és nem lesznek kénytelenek a nemzetre apellálni, amelyre egyébként felhatalmazásuk megvan.

Ezután felsorolja a kormány szociális intézkedéseinek programját, köztük a rokkantak és árvák hadisegélyének és a közalkalmazottak háborus segélyének felemelését, a köztisztviselők pragmatikáját stb. Apponyi iskolarendeleterre áttérve kijelenti, hogy a rendeletnek célja volt az egységes állam-eszme megerősítését elősegíteni, hogy mindenkinek alkalmat nyújtson a magyar nyelv elsajátítására. Sehol sincs meg a nyelvi szabadságnak ilyen nagy mértéke, de vigyáznunk kell, hogy népiszkoláink ne váljanak államellenes tendenciák fészkeivé. A birtokpolitikában a legfontosabb szempont az, hogy a föld sajátunk legyen, mert akié a föld, azé az ország. A birtokmegosztás érdekében nemcsak a hűtlenség és az állam elleni büncselekmények elkövetőinek földjét fogjuk igénybevenni, hanem egyéb birtokokat is teljes kárpótlás mellett. A katolikus autonómiát az egyháztörvénnyel kapcsolatban még az ősszel beterjeszti. Közintézményeinkben a vezérfonal az egyszerűség lesz, mert a demokratizálódás nemcsak a választójog megalkotásából áll, hanem a közintézményeknek a néphez való közelebb vitelében. A választójogot a demokrácia jegyében fogják végrehajtani, de aztán is olyan intézményeket kell alkotni, melyek a nép érdekében valók.

Beszéde befejezése előtt szólt az osztrák álmódosításokról, melyek a magyar korona területi integritása ellen hangzottak el. Meggyőződött arról, hogy illetékes körökben semmi támaszpontja sincs azoknak. Nemcsak legfelsőbb helyen, hanem irányadó osztrák politikuskoknál is fennáll azon irány, hogy egyes autonomikus törekvések kizárólag a mai határok között oldhatók meg. A viszonyosság alapján követelni fogjuk, hogy ilyen területi integritásunk elleni törekvéseket Ausztriában a büntetőtörvény kipótlása útján torolják meg.

A külügy politikáról kijelentette, hogy a ránk kényszerített háborút nemcsak hódítási törekvésekből nem folytatjuk, hanem majd békében gazdasági harcot sem kívánunk. Óhajásuk az, hogy a fegyverek erejét a jog és az erkölcs uralma váltsa fel. Készséggel és hálával fogadjuk a pápa békeakcióját, de amíg ellenségeink békekészségüket nem nyilatkoztatják ki, kénytelenek leszünk a háborút a végsőkéig a tartós és maradandó béke kivívásáig folytatni.

A miniszterelnök beszéde után az elnök 5 pernyi szünetet rendelt el.

Szünet után gróf Tisza István, gróf Andrássy Gyula, gróf Károlyi Mihály és a többi pártok vezérei beszéltek.

Harmat Leo alapítványa.

Csikszereda, szept. 17.

Lapunkban megemlékeztünk annak idején dr. Harmat Leo csikszeredai közkórházi főorvosnak a csikszeredai hadiárvák javára tett 1000 koronás alapítványáról.

A törvényhatóság júniusi közgyűlésén tárgyalta a nemes és hazafiás ajánlatot, melyre 12053—1916. ai. szám alatt a következő véghatározatot hozta:

A törvényhatósági bizottság az alispáni bejelentést tudomásul véve, dr. Harmat Leo csikmegyei közkórházi főorvos urnak, a csikvármegyei hadiárvák részére, hazafiasságáról, emberbaráti érzéséről és áldozatkészségéről tanuskodó 1000 koronás alapítványát, az ezennel alapító levélnek nyilvánított 135—1916. n. sz. bejelentésében foglalt feltételek mellett, köszönettel elfogadja s utasítja a vármegye alispánját, hogy erről dr. Harmat Leo urat értesítse, az alapítványért a törvényhatóság halás elismerését fejezze ki és az 1000 K. hadikölcsön jegyzése után fenmaradt s betétképpen elhelyezett 37 koronát 1917. január hó 1-én, az árvaszék elnökének meghallgatásával, a Csikmegyében született legszegényebb sorsu 12 éven aluli hadi árvának adja ki. Az 1000 koronás hadikölcsön kötvények 1929. január hó 1-ig járó 6% kamataira, vagyis évi 60 koronára, akként rendelkezik a törvényhatósági bizottság, hogy az minden év január hó 1-én az árvaszék elnökének meghallgatásával, három Csikmegyében született 12 éven aluli legszegényebb sorsu hadiárvának kiosztandó. Az 1929. január 1-e után esedékes kamatok, gyümölcsözőleg elhelyezendők, s mindaddig tőkésítendők, míg az 1000 korona, kamatok kamataival együtt a tizezer koronát el nem éri.

Az így létrejött 10000 korona tőke „Harmat Leo-fele alap”-ként kezelendő s kamatoztatandó, a kamatok minden év január hó 1-én 10 legszegényebb sorsu Csikvármegyében született 12 éven aluli gyermek részére a vármegye alispánja által kiosztandó felekezeti különbség nélkül.

Ezen véghatározat jóváhagyás végett a m. kir. belügy- és vallás- és közoktatásügyi miniszter urakhoz felterjesztendő.

Az orosz-román támadás jelentősége.

Rohr báró vezérezedes hadseregénél.

Csikszereda, augusztus hó.

A veszély szerencsésen elmúlt; végérvényesen megtört az erdélyi fronton az egyesült orosz és román haderők széles alapokra fektetett és szívós kitartással vezetett offenzívája. Az oroszok Gyergyó felől, a románok Háromszék megyén át akartak betörni Magyarországra. Komoly hitük volt, hogy a mi nem sikerült tavaly, ahhoz hozzásegíti majd őket az idei kisérlet; tartósan megvetni lábukat magyar földön. Am a számításuk, a mely a legapróbb részletekig ki volt dolgozva, csődöt mondott ezuttal is a magyar katona vitézségén és nagyszerű vezetőik éberségén és olyan szívóssággal állottak utját az ellenségnek, hogy borzalmas vérbe fult minden lépése, melyet tett volna hazánk szent földjén előre. A világháboru leg súlyosabb és különösen számunkra magyarokra talán legdöntőbb jelentőségű küzdelmei dőltek el itt a július második és augusztus első felébe eső napokon, olyan küzdelmek, melyek beláthatatlan horderejűek voltak és a melyek jelentőségét majd csak esztendő mul-

tán fogjuk kellőleg méltánjo-halni. És itt mindjárt szabadjon hangsúlyoznom, hogy a veszedelem diadalmos elhárításában oroszlanrésze van József királyi herceg, vezérezedes hadseregarcvonalának és abban ismét kiváló szerepe Rohr báró vezérezedes hadseregénél, mely tényleg ércfalként állott a Magyarországra igyekvő oroszok és románok elé.

A hadsereg körletét járva be, e hadsereg isteni katonái és nagyszerű parancsnokai között és velük együtt élve, legközelebb már egy egész esomó igen érdekes és idáig ismeretlen részletét lesz módomban nyilvánosságra hozni azoknak a harcoknak, a melyek színteg úgy voltak beállítva, mintha a szövetségesek galíciai nyomását akarták volna enyhíteni, tényleg azonban egész más célokat tűztek ki feladatul. A legnehezebbet, az elárthatatlant egyben: megismételni a román betörést Magyarországra, de nem úgy és olyan formában, mint tavaly, közvetlen az árulás után, hanem igen nagy és kiváló haderőkkel, a melyek nem rabolni és fosztogatni, hanem hódítani akartak annak rendje és módja szerint. És most már bevallhatjuk, hogy a lökés olyan erőteljes és vehemens volt, hogy az elhárítása a legelső napokon éppenséggel nem látszott egykönnyen biztosítottak. Igen nagy és a legkiválóbb haderőket kellett felvonultatni az iszonyatos támadás elhárítására, haderőket, a melyekben minden egyes, mint párdücnősteny a kölykéért, küzdött Magyarország áldott földjéért. Míg Idehaza a galíciai előnyomulást, az orosz főseregek visszavonulását kísérték állandó figyelemmel, azalatt a legkevesebben tudták, hogy egyidejűleg élet-halálharc folyik Magyarországon bejáróiért, a melyeken már keskeny rést is ütöttek a vitézül harcoló román seregek. Mert teljes loyaltással el kell ismerni, hogy a románok ugyanazzal az elszántsággal és vakmerőséggel ostromoltak, mint a mily szívós halálmegevetéssel állottak ellen a mieink és a július végi harcok első fázisában, a míg csak defenzívában lehettünk, egész más oldalról mutatkozott be a kitűnően kiképzett, kiválóan felfegyverzett és elsőrendűen ellátott román hadsereg, mint tavaly, a mikor egy rablásra és fosztogatásra felkészült horda oroszra támadott meg bennünket és rövid tartózkodása után Erdélyben felperzselt mindent, a mit csak lehetett.

A románokat páratlan energiával támogaták a közös cél érdekében az oroszok, egészen új formációk váltva küzdöttek velük, az ugynevezett orosz halálzászlóaljok, melyek mint rohamcsapatok szinte feltartóztatatlan erővel vetettek ránk magukat. És a háttérben mindenütt, végig a körülbelül hat kilométeres támadó fronton, a francia tüzeresség, a színe-java a fegyvernemnek, a mely a nyugati fronton a németekkel folytatott viaskodásban acéleződött meg. Ugy lótt az egész tüzeresség, mint egyetlen ember, mint egy cselőlvő, mint Carver, ha úgy tetszik. A francia tüzeresség nem hibázhatott, még csak korrekturára sem szorult a tüze, a mely ha egyszer megnyílt, oda ért, a hová célzott. A fáradságot sem sajnálta és municziója volt olyan kiadósan, hogy már tékozlásszámba ment. Az állásainkat, az akadályainkat pozdorjává lótte, és a tüzeletet nem szüntette be, a mikor a siker már minden kétségen felül lehetett. Mindenféle kaliber csak úgy ontotta gyilkos lövegeit és nem elégedtek meg vele, hogy gránátjaikkal a védekezők állását szantsák fel, hanem lövedékeikkel elborították az egyes tábori őrségeket, alig tizenhat-husz ember állását, a kik ezentul naphosszat rókaljukban éltek, étlen-szomjan közben, de meg nem adták magukat, hanem adott pillanatban az utolsó lehelletig, vagy a megváltásig védekeztek. Itt minden egyes katona át volt hatva a tudattól, hogy csak győznie, vagy meghalnia lehet. És ebben a hitben állottak ki közben 3000 ágyulövést egy óra alatt, a mikor sokkal kevesebb is bőven elég ahhoz, hogy a legfegyveltebb idegek felmondják a szolgálatot. Egy tábori őrség a Paltinizen, a melyet Hindenburg-hegynek neveznek, egy tartalékos zászlós tizenhat 69 es Hindenburg-bakával, miután állásukat össze-vissza lövöldöztek, roszaljukból védekezett a tüzerességi előkészítést követő orosz gyalogsági támadás ellen és addig lótte két gépfegyverével a terepet előzőnlő ellensé-

get, a míg két század rohant fel a meredek hegyoldalra és végzett az oroszokkal. A tábori őrség a segítő csapatok diadalkiáltásaira úgy mászott ki piszkosan és véresen oduból és nem a maguk számára reklamáztak elismerést, hanem a segítőknél lihegték hálát, dadogván: — Isten áldjon meg benneteket, a miért megint élünk.

Ez volt egyébként egyik legemlékezetesebb, hogy ne mondjam, legkeményebb napja az egyesült orosz-román erdélyi offenzívának. Pontos dátum: július 24. A francia tüzérség negyvennyolc órában keresztül szakadatlanul pergőtűzvetett, a mely a világ minden védőseregét felmorzsolta volna. A kétnapos tüzérségi előkészítést követően az orosz halálzászlóalj három rohamszázaddal támadott. A rohamcsapatokat három további erős gyalogsági vonal követte és ezek mögött ismét árkokban és egyéb biztos fedezékekben erős ellenséges erők voltak csoportosítva, hogy a rohamcsapatok sikerét nyomban és gőzerővel kihasználják. A tüzérségnek sikerült a fent említett előretolt tábori őrség állását betemetni és miután a tábori őrség parancsnoka, egy fiatal zászlós és néhány embere megsebesült és ezzel harc képtelenné lett, a tábori őrség állását birtokba venni. Amde az összesen tizenhat főt számláló tábori őrség éppen maradt tagjai még a rókalyukakból is folytatták a küzdelmet az orosz rohamcsapatok ellen mindaddig, míg az ellentámadásunk az előretolt tábori őrség állását ismét a mi birtokunkba juttatta. Ötszáz halottja volt ez egyetlen támadásnak, ötszáz orosz, a kit a tizenhat főből álló tábori őrség küldött a másvilágra.

E látszólag hősies epizódnak döntő jelentősége lett a küzdelmek további folyamán, a melyek a Paltinzer és a 69-esek, a Hindenburg-bakák frontján folytak. A jelentőségét e rendkívüli teljesítményeknek nemcsak az összes parancsnokságok, hanem Rohr vezérereszades hadseregparancsnok is méltányolta, a következő napiparancsot adván ki külön a 69-eseknek:

A 69-ik gyalogezred július 24-én egy erőteljes tüzérségi előkészítés után vezetett erős ellenséges támadást visszavetett, a nélkül, hogy az ellenségnek egy talpalatnyi földdel is sikerült volna előrejutnia és e közben az ellenségnek rendkívüli veszteségeket okozott.

A 31-ik hadosztály rohamcsapatai visszafoglalták a Paltinzen az ellenség által előzőleg elfoglalt tábori őrségi állást, a melynek pedig összes árkait és akadályait a tüzérség összelövéldözte.

Különösen kiemelendő a tábori őrség legénységének és parancsnokának bátor magatartása, mely a küzdelmet az állásainkba betört orosz rohamcsapatok ellen mindaddig szakadatlanul folytatta, a míg azokat ez állásokból ismét kivethették.

Mindezekért a nagyszerű fegyvertényekért a bátor 69-ik gyalogezrednek a hadseregparancsnokság legteljesebb elismerését fejezem ki és különösen kiemelem a gyalogságot cél tudatosan támogató tüzérség és törzsek rendkívüli sikertől együttműködését.

Rohr.
Szomoró Emil.

Kivonják a harcvonalból az egyetlen fiukat és a hatgyermekes apákat.

A király ma a következő legfelsőbb kékiratot kegyeskedett kibocsátani: A hosszú, makacs háboru súlyos áldozatokat rótt az összes állampolgárookra. Hogy a legsúlyosabban érintett családokat a jövőben további csapásoktól lehetőleg megóvjam, megparancsolom, hogy a harci csapatokhoz tartozó, alant jelzett katonai személyek, amennyiben nem a hivatásos katonai állományhoz tartoznak, a hadbanálló hadseregnél oly frontszolgálatra rendszerített szolgálati helyen alkalmazandók, amelyek nincsenek kitéve állandó ellenséges behatásnak:

1. Oly családnak egyetlen megmaradt fia, amely családból már két vagy több fiú elesett, vagy hadiszolgálat teljesítése közben szerzett

sebesülése folytán, háborus erőfeszítések folytán, vagy hadiszolgálat teljesítése közben szerzett betegsége következtében haltak meg.

2. Hat vagy több el nem látott gyermek atyja, akinek a gyermekek fentartásáról gondoskodnia kell.

Erről egyidejűleg értesitem hadügyminiszteremet, közös pénzügyminiszteremet, (Bosznia és Hercegovina Ügyeiben), osztrák honvédelmi miniszteremet, magyar honvédelmi miniszteremet, a vezérkar főnökét, tengerészeti parancsnokomat és az egész fegyveres erő pótló szolgálatának főnökét, akik kölesönös egyértelműséggel megteszik majd a további intézkedéseket.

Kelt Reichenauban.

Károly.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Egyházi hírek.** Bartos Mihály kozmási plebános és Nagy János sepsiszentgyörgyi s. lelkész katonai lelkészi teendőik végzésére szólították be Nagyszebenbe.

— **A király adománya.** Ő Felső Ágoston Dávid csikjenőfalvi lakosnak, kinek hat fia küzd a harctéren, magánpénztárából 100 koronát adományozott.

— **Az új törvényszéki elnök.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy a király Antal József kézdívásárhelyi járásbíró a csikszeredai kir. törvényszék elnökévé kinevezte.

— **Az ügyészség köréből.** A király dr. Patonai László zalaegerszegi járásbírói és dr. Máthé Endre nagyikindai törvényszéki jegyzőket a csikszeredai ügyészséghez ügyészekké kinevezte.

— **Utban van a vetőmag.** A székelyföldi miniszteri kirendeltség táviratilag értesítette a vármegye alispánját, hogy Csikvármegye őszi vetőmag szükségletére 170 vagon vetőmagot utnak indított. A vetőmag azonnali kiosztása iránt Fejér Sándor alispán a szükséges előkészületeket már megtette.

— **Megnyitott a csikszeredai főgimnázium.** A csikszeredai főgimnáziumban augusztus 25. és szept. 2. között tartották a javító és pótló vizsgálatokat s a beiratásokat. Szept. 3-án volt az ünnepélyes Veni Sancte s az iskolai év megnyitása. A beiratkozott tanulók száma 293. Minthogy azonban megfelelő helyiségük még nincs, s a tanárok száma is csekély — összesen tíz — természetes, hogy a tanítás csak nagy nehézségek közt haladhat.

— **Kiméld a termést és a vetéseket.** A még kint levő termés és a vetések kiméldése céljából úgy a rendőri, mint a katonai hatóságok a legszigorubb rendelkezéseket adták ki. Kérjük a közönséget, hogy a nevezett hatóságoknak az ellenőrzésben és felügyeletben legyenek segítségére és a kihágókat azonnal jelentsek fel.

— **Másodosztályu jeggyel nem lehet első osztályon utazni.** A Máv. a következő rendeletet adta ki: a kalauznak helyhiány miatt utasokat magasabb kocsiosztályba csak úgy szabad elhelyezni, ha azok a magasabb kocsiosztályoknak megfelelő utánfizetést teljesítik, ellenkező esetben az utasok az utazást abbahagyni kötelesek. Ezentúl tehát ha a második osztály zsufolva van, az első osztályba csak úgy lehet beszállani, ha a két osztály közötti különbséget és az egy korona póttitelt megfizeti az utas.

— **A jegyzők is kapnak osaládi pótlékot.** A községi alkalmazottak tudvalevőleg

eddig nem kaptak családi pótlékot, de az 1917. évről szóló indemnitás reájuk is kiterjesztette ezt. A belügyminiszter tegnap küldötte meg Csik vármegye alispánjához a rendeletet.

— **Nem sorozzák a fölmentetteket.** A bécsi Landwehrminisztérium közli: A különböző napilapokban nemrég megjelent az a hír, amely szerint állítólag a frontszolgálatra való alkalmatlanság lesz föltétlen követelménye minden felmentésnek, különösen pedig a harminchét életévig minden személynél és hogy e személyek általános megvizsgálására különös intézkedések állnak küszöbön, ebben a formában nem helytálló. Ellenkezőleg a felmentések felülvizsgálásánál úgy, mint eddig, elsősorban az a körülmény lesz irányadó, vajon az illető polgári hivatásában nélkülözhetetlen, vagy pótolhatatlan-e.

— **Cimadományozások a határrendőrségnél.** Ő felsége Burg Kornél brassói m. kir. határrendőrkapitányának a tanácsosi, Joódy Endre brassói m. kir. határrendőrségi fogalmazónak a kapitányi címet és jellegét adományozta. A határrendőrség e két kiváló tisztviselője a királyi kegy megnyilvánulására a háboru alatt teljesített és igazán eredményes működésével szerzett érdemeket.

— **A negyvenkilenc-ötven évesek kiemelése.** A hadügyminiszter — mint Bécsből jelentik — a következőket rendelte el: Az 1867. és 1868. születési évfolyamokhoz tartozó legénység szolgálatra való alkalmasságának fokára való minden különbség nélkül mostantól kezdve csak a mögöttes országrészben alkalmazandó. Ez évjáratokhoz tartozó legénységi személyek sem kicserélés, sem pótlás céljából nem küldhetők a hadbanálló kerethez, ellenben elsősorban belső kicserélésre használandók fel a mögöttes országrészekben. Ezzel szemben a jövőre nézve a hadbanálló sereg köréből az 1867. és 1868. évjáratokhoz tartozó, a mögöttes országrészbe jutott legénységi személyek elsősorban arra használandók fel, hogy a mögöttes országrész frontszolgálatra és orszolgálatra alkalmasabb fiatal legénységi személyeit felváltsák.

— **Agyonlőtt telekkönyvezető.** Kézdívásárhelyi tudósítónk írja: Bokor Lajos kovásznai telekkönyvezető szombaton este künn állott az udvarán. Egyszerre lövés dördült el s a telekkönyvezető golyótól szíven találva, holtan rogyott össze. Bokor éppen a gyümölcsfáira vigyázott, melyeket minden éjszaka megdézsmáltak. Valószínűleg valamelyik gyümölcsoltóvaj fegyvere végzett vele.

— **Kitüntetett csendőrök.** Szotyori Lajos járásörmesternek az arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján; Paál András, Tompa Ferenc, Albert János járásörmestereknek, Gyurka János, Horváth István II., Demeter Sándor törzsörmestereknek, Gecse Imre, Szabó Ignác, Billes János, Tótkés Mihály, Gergely Lukács, Sütő János 1. osztályu örmestereknek; Halász István, Bitai Mózes, Szabó Lajos 2. osztályu örmestereknek, mind a brassói VII. számú csendőrkerületben, a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozták.

— **Felmentettek és alkalmatlanok egyesülete.** Aradról jelenti a „Magyar Tudósító”: Barabás Béla főispán mozgalmat indított, hogy megalakítsa az aradi felmentettek egyesületét, amelynek révén a katonai szolgálat alól felmentettek egyrészt közhasznú tevékenységet fejtenének ki, másfelől alaptókéket gyűjtenének a háboru okozta nyomorúság enyhítésére. A felmentettek tegnap értekezletre gyűltek össze, amelyen elhatározták, hogy a mozgalomba belevonják a katonai szolgálatra alkalmatlanokat is.

— Litzmann porosz tábornok magyar napiparancsa. Hónapok óta magyar csapatokkal együtt harcol a keleti fronton az általunk jól ismert Litzmann porosz gyalogsági tábornok. Talán sohasem volt ezelőtt Magyarországon, talán soha magyar beszédet nem hallott, de a mikor a sors odavetette a magyar katonák közé, mint jó hadvezér, hamar felismerte annak a szükségét, hogy katonáival az ő nyelvükön beszélhessen. A súlyos harcok között időt szakított magának, hogy megtanulja a mi nyelvünket. Katonáitól és egy kis nyelvtanból tanult és hamarosan elérte azt, hogy az alája rendelt magyar csapatokkal magyarul tudott érintkezni. A múlt hónapban, Károly király születésnapján — mint velünk közlik — személyesen akart megjelenni a magyar csapatok között, hogy velük ünnepelje királyunk születése napját, de megbetegedett és nem mozdulhatott ki hadiszállásáról. Mégis meg akarta mutatni, hogy mennyire együtt érez magyar csapataival; tollat fogott és magyar nyelven a következő napiparancsot adta át vezérkari főnökének:

1917. aug. hó 17-én.

Bajtársok!

Megigértém jönni. Örültem köztötök ünnepelni szeretett Királytok születésnapját!

Szívóól sajnálom, hogy éppen ma egészségi állapotom akadályoskodik!

De vezérkari főnökem visz nektek üdvözetemet és szerencsekívánatomat. Visz nektek az elismerés jelét, a melyet én ő Felsége a német császár nevében adom.

Viszontlátásra, vitéz fiam! Ó Felsége, Károly király — éljen!

Litzmann,
gyalogsági tábornok.

A parancsban, mint láthatjuk, akad egy-két kisebb hiba, megérzik rajta, hogy írója főképp könyvből tanulta a mi nyelvünket, de Litzmann tábornok, a mikor ki akarták javítani írását, tiltakozott ellene, mondván: ő így tanulta és azt akarja, hogy a magyar katonák lássák, hogy az ő német tábornokuk magyarul akar szólni hozzájuk!

Sok osztrák tábornok és tiszt tanulhatna a porosz generálistól!

— **Kinevezés.** A király Schuster Olivér kir. tanácsos, a VI. fizetési osztály jellegével felruházott csikszeredei kir. pénzügyigazgatót a VI. fizetési osztályba kinevezte. A kinevezés érdemes főtisztviselőt ért.

— **A hadsereg köréből.** A király Nyegován Viktor altábornagyot, a nagyszebeni katonai parancsnokság vezetőjét gyalogsági tábornokká nevezte ki. Nyegován tábornok a háboru alatt megfeszített erővel és ritka rátermettséggel vezette Erdély katonai igazgatását, mely kiváló érdemeiért soronkívül érte őt a királyi kegy.

— **Katonai kinevezés.** A király Kovács Károly kir. törvényszéki jegyző, és kir. 50. gy. e. hadnagyot főhadnaggyá nevezte ki.

— **Egy hős sirjának megkoszoruzása.** Emlő hó 12-én Csató János főgimnáziumi tanár vezetése alatt a csikszeredei főgimnázium IV. osztályának tanulói növénygyűjtés céljából a Kis-Somlyóra rándultak ki. Kirándulás közben a Kis-Somlyó aljában a tanulók egy elesett magyar hős sirjára bukkantak. A hős egyszerű fejfa jelölte meg az elesett hős nevét. Nyiri András nyirbélteleki 17 éves huszár neve volt ráírva, ki fiatal korából megállapítottan, önként jelentkezett hazájának megvédésére és érte életét áldozta fel. A tanulók megható ünneppel áldoztak a fiatal hős emlékének. Két koszorút kötöttek és helyeztek el a sirra, a sirt pedig zöld ágakkal díszítették fel. A sirnál hazafias beszédet tartottak Kovács János és Lázár Mihály, kik

társaikat tántoríthatatlan hazaszeretetre buzdították és a fiatal hőst, mint az igazi magyar hazaszeretet példaképét dicsőítették. A tanulók a meghatóan szép ünnepség kezdetén elnékeltek a hymust, majd „Árpád apánkat” és végül a szózatot. Csató János főgimnáziumi tanár a tőle megszokott, erős hazafias érzéstől duzzadó, eszmékben gazdag beszédben lelkére kötötte tanítványainak, hogy szeressék hazájukat és érte, ha kell, életüket is szívesen áldozzák fel. A magyar hazáért hősi halált halt Nyiri András huszár sirja immár gondozás alá került, hová a főgimnázium tanulói szorgalmason eljárnak és a fiatal hős emlékéit kitörölhetetlenül szívükbe zárják.

— **Életbelépett az új zárórarendelelet.** Megjelent a kormányrendelet, mely szerint ezenül az üzletek zárórája hét óra, vendéglők, mozik, színházaké tizenegy óra. A megfelelő szénfogyasztási és világítási korlátozást is életbeléptették. A rendelet tizenhetedikén lépett életbe. Élelmiszerüzletek 9 órakor zárnak.

— **Felsőbb leányiskola Brassóban.** Szépréthy Béla brassói főreáliskolai igazgató, akit a kultusz-miniszter a brassói áll. leány középiskola vezetésével megbízott, a következő felhívást intézi az érdekelt szülőkhöz: A vallás és közoktatásügyi miniszterium egy leány közép iskolának Brassóban való felállítását bátorította el, melynek szervezésével és ideiglenes vezetésével a brassói áll. főreáliskola igazgatóját bízta meg. Az áll. leány közép iskola felsőbb leány és kereskedelmi iskolából fog állani, melynek négy osztályból álló közös törzse van. Miután a miniszterium az első osztály haladéktalan megnyitását rendelte el, felhívjuk mindazokat, akik leányaikat ily iskolában taníttatni akarják, hogy őket az igazgatónál mielőbb jelentse be. A növendékek felvesztelése a jövő hét folyamán, szept. 18-tól 22-ig, délelőtt 9 és 11 óra között a főreáliskola igazgatói irodájában (Főreáliskola épülete, földszint) fog eszközöltetni. A leányiskola első osztályába kizárólag csak oly tanulók vehetők fel, akik a felvételi polgári évének végéig elélték 10-ik évét betöltik és nyilvános népiskolából nyert bizonyítványt mutatnak fel arról, hogy a népiskola négy alsó osztályát sikerrel végezték. A felvételnél a születési anyakönyvi kivonaton kívül az újraoltási bizonyítvány is bemutatandó. Tizenkét évesnél idősebb taulót az igazgató az első osztályba csak különös méltánylást érdemlő okokból vehet fel. A beiratásnál 10 kor. felvételi díj lizelendő, a kisebb mellékdíjakat a miniszterium pótlólag fogja megállapítani. Az évi tandíj 80 korona, mely négy egyenlő részletben is fizethető. Az iskola ideiglenesen a helybeli r. kath. főgimnázium épülete földszintjének elkülöníthető szárnyában lesz elhelyezve, a rendszer tanítás folyó hó 24-én veszi kezdetét.

— **Fölmentett tisztek kicserélése.** A honvédelmi miniszter — mint a Küllügy-Hadügy legújabb száma közli — a háboru győzelmes folytatása érdekében a pótlásügyek főnökével és a hadügyminiszterrel egyetértően a polgári és egyéb hatóságokat arra hivta fel, hogy bocsássák a hadvezetőség rendelkezésére mindazokat az 1876. évben és később született tiszteket és zászlósokat, akik eddig hivatásukban mint nélkülözhetetlenek a tényleges katonai szolgálat alól fel voltak mentve. A honvédelmi miniszter tudatában van az ezzel járó nehézségeknek, tehát felajánl minden rendelkezésre bocsátandó két felmentett tiszt vagy zászlós helyett három, — ott pedig, hol egy felmentett tisztet vagy zászlós bocsátanak a hadvezetőség rendelkezésére: két tényleges katonai szolgálathoz álló, azonban arcvonalbeli szolgálatra már nem alkalmas vagy 1876 év előtt született hasonló hivatású tisztviselőt. Felhívja a honvédelmi miniszter a hatóságokat, hogy a felmentések revíziója alkalmából amugy is rendelkezésükre álló névjegyzékek alapján állítsák össze az arcvonalbeli szolgálatra alkalmas 1876. évben vagy később született és eddig felmentett összes tiszteket és zászlósok névjegyzékét, megjelölve azokat, akik a rendelkezésre bocsátandók ellenében behívandók. Egy másik kimutatásban pedig jelöljék meg azokat, akiket ezek helyett felmentetni óhaj-

tanak. A felmentendők, a rendelkezésre bocsátottak névjegyzékét eszerint bizottság fogja végleg megállapítani; ebbe a bizottságba pedig úgy a honvédelmi, mint a hadügyminiszter, valamint az érdekelt polgári hatóság is kijelöl tagokat. A bizottság a most felmentetteket azonnal utasítani fogja, hogy polgári alkalmazási helyüket haladéktalanul foglalják el, az eddig felmentettek behívása pedig négy-hat hét múlva fog megtörténni.

— **„Déli Hirlap”.** Szeptember 17-ikén, hétfőn délben új napilap jelenik meg Budapesten. Az új lapnak a címe Déli Hirlap lesz. Délben 12 órakor hirszoigalatában, kritikájában és publicisztikájában teljes ujságot ad a fővárosnak és a vidéknek egyaránt. A Déli Hirlapot Lázár Miklós szerkeszti, akit a Pesti Naplóban és Az Est-ben irt cikkeiből ismert meg a magyar közönség és aki a háboru alatt haditudósításaival legművészibb emléket állította a magyar hősiességre. Ő az egyetlen haditudósítónk, aki ezüst vitézségi érmet, tehát legénységi kitüntetést kapott az ellenséggel szemben tanusított bátor magatartásáért. Lázár Miklós ujságírói egyénisége, fanatikus magyar érzése, az igazság, a nemzeti demokratikus politika, a közelet tisztasága iránt való rajongása, modern ujságírói képességei biztosítják a Déli Hirlap komolyságát, függetlenségét, megbízhatóságát és becsületes irányát. A Déli Hirlap-ba a magyar irodalom és ujságírás kitünőségei dolgoznak bátor és meggyőződéses publicisták, éles és művelt kritikusok, a legjobb riporterok. Külföldi és belföldi hirszoigalata lehető legtökéletesebb lesz. A Déli Hirlap elfogulatlan tudósításokat kap naponta a vidék minden városából és községéből, külön levelezői és tudósítói táviratozzák meg a különböző harcterek eseményeit, a semleges külföld híreit (Stockholmból, Hagából, Genfőből), de ezenkívül Bécsben, Berlinben, Szófiában és Konstantinápolyban is rendszerezette információs szolgálatát. Modern, friss, tisztességes és körlehetetlenül igazságos ujság lesz a Déli Hirlap. Formájában, tartalmában és stílusában szól a harcoló Magyarország millióinak, akiknek hangját, érzéseit, vágyait, terveit, öntudatát találja meg az olvasó a Déli Hirlapban. A legtökéletesebb nyomda gépei nyomják a Déli Hirlap-ot, amely a legelső vonatokkal indul a fővárosból és legkorábban ér a vidékre. A Déli Hirlap egyes száma ára 8 fillér lesz. Előfizetési ára: egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona, egy hónapra 2 korona. A Déli Hirlap szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VIII. ker., Rikk Szilárd utca 9. sz. alatt lesz.

Hirdetés.

Károsultak, kiknek a vasut ellen kárköveteléseik vannak forduljanak **Stermann Ignác** budapesti törvényszéki bejegyzett céghez (lakik Budapest, V. ker. császár-ut 66.), aki a vasutak elleni követeléseket saját költségén megállapodás szerű jutalék mellett elvállalja. Forduljanak bizalommal ezen céghez!

3-3

Hölgyek figyelmébe!

Tisztelettel van szerencsém értesíteni Csikszeredea város és vidéke igen tisztelt hölgyközönségét, hogy a Kossuth-Lajos utca, Borbáth Andrásné féle házban levő lakásomon elvállalok mindennemű

női-kalapdiszítést és javítást

a legrövidebb idő alatt izléses kivitelben, állandóan raktáron tartok mindenféle női-kalapot és hozzávaló díszeket.

Szíves pártfogásukat kérve, maradok kiváló tisztelettel

3-3

Ligeti Samuné.